

**СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО
КУРСУ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО ВЖИВАННЯ
АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ**

Зеновій Калуський

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Аннотация

Рассмотрена проблема употребления алкогольных напитков 16-22-летними студентами первого курса факультета физического воспитания и спорта Прикарпатского национального университета имени Василя Стефаника. В результате анонимного анкетирования 287 студентов установлено, что 86,06 % респондентов, в том числе 86,00 % парней и 86,21 % девушек употребляют алкогольные напитки различной степени крепости.

Annotation

Considered problem of the use of alcohol drinks by the students of 16- to 24-year-olds of the first course of faculty of physical education and sport of the Prykarpattia national university of the name of Vasyl Stefanyk. It is set as a result of anonymous questionnaire of 287 students, that 86,06% respondents, in a that number 86,00% boys and 85,21% girls are used by the alcohol of different degree.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Кризові процеси в економіці та фінансах, екологічній ситуації, демографічній обстановці на теренах України призвели до зниження кількості населення із 52,2 млн. у 1992 році до 45,77 млн. чоловік на 01.01.20011 року [1,5].

На парламентських слуханнях 03.11.2010 року на тему "Молодь за здоровий спосіб життя" [7] відзначалось, що у нашій державі за останні десятиліття найбільше зросла смертність у віковій групі 30-44 роки, яка найбільше залежить від способу життя. На цих слуханнях неодноразово підкреслювалось, що Всесвітня організація охорони здоров'я визнає: "стан здоров'я людей лише на 10 % залежить від системи охорони здоров'я, а решта 90 % обумовлюються станом екології, спадковістю і найбільше способом життя – на 50 %".

Зловживання алкоголем є одним з основних чинників ризику передчасної смертності, якому можна запобігти. В цілому у світі щорічно з цієї причини помирає 2,3 млн. осіб. Алкоголь є головним чинником ризику для здоров'я і серед молоді [5, 9,10].

Найбільш високі рівні зловживання алкоголем реєструються в Європі та Америці. Європейський регіон ВООЗ характеризується найвищим у світі рівнем

споживання алкогольних напоїв, що перевищує середньо-світові показники у перерахунку на душу населення у 2 рази. У семи із 26 країн Європи річне споживання чистого спирту на душу населення складає 10, а в Німеччині досягає 12 літрів. В інших 15 країнах це споживання складає вісім і більше літрів. Пальму першості в цьому списку займає Україна із 12-13, а за неофіційними даним, 20 літрів спирту на душу населення за рік [5, 8].

Соціологічні дослідження свідчать, що алкогольні напої вживали вже навіть 10-річні діти, більшість дітей долучається до вживання алкогольних напоїв у віці 14-16 років [6, 8].

Проблема алкоголізації дітей і підлітків виникла у 50-60-х роках минулого століття у більшості розвинених країн і спричинила втрату фізичного і психічного здоров'я, десоціалізацію особистості, відмову від навчання та трудової діяльності, нервово-психічні розлади [8]. Ця проблема не обминула і Україну, що вимагає розробляти комплексні заходи щодо створення умов та заохочення населення України до здорового способу життя [3, 4, 7]. Тому вивчення проблеми алкоголізації молоді є актуальним і вкрай необхідним.

Мета. Вивчити стан споживання алкогольних напоїв різної міцності студентами першого

курсу факультету фізичного виховання і спорту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Методи та організація дослідження. Для реалізації поставленої мети використовували теоретичний аналіз, вивчення статистичних даних, анонімне анкетування 287 студентів першого курсу факультету фізичного виховання і спорту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у віці від 16 до 22 років, у тому числі 200 (76,74 %) чоловічої і 87 (23,25 %) жіночої статі. Анкетування проводилось на початку навчальних 2008, 2009 та 2010 років.

Результати та аналіз дослідження. Серед обстежених було 7 (2,44 %) 16-річних, 160 (55,75 %) 17-річних, 101 (35,19 %) 18-річних, 13 (4,53 %) 19-річних і 6 (2,09 %) студентів віком до 22 років. Середній вік хлопців 17,49 +0,04, дівчат – 17,42+0,03 років.

Переважає більшість студентів 267 (93,03 %) вступили до університету одразу після закінчення загальноосвітньої школи і в цілому характеризує стан споживання алкогольних напоїв різної міцності випускниками шкіл.

Вживання студентами алкогольних напоїв різної міцності, виявлені під час анкетування, представлено на таблиці 1.

В результаті анонімного опитування студентів першого курсу встановлено, що 247 (86,06 %) із них, в тому числі 172 (86,00 %) хлопці і 75 (86,21 %) дівчат вживали алкогольні напої. Наше опитування свідчить, що різниці в споживанні алкоголю між хлопцями і дівчатами на час анкетування майже не було.

Результати опитування свідчать, що міцним напоям (горілка, коньяк, вино) віддавали перевагу 42,00 % хлопців і 47,13 % дівчат. Алкогольні коктейлі не користувались популярністю серед

студентської молоді – їм віддали перевагу тільки 4,00 % хлопців і 6,90 % дівчат.

Перевагу слабоалкогольним напоям віддали 27,00 % хлопців і 28,74 % дівчат. Пиво серед дівчат не мало популярності, хоча зрідка (8,05 %) вони а вживали його, а серед хлопців цьому напоєм перевагу віддали 28,00 % студентів.

Якщо популярність тих чи інших напоїв серед студентської молоді розглянути в динаміці, то ми отримуємо наступну картину. У 2008 році першокурсники у 74,12 % віддавали перевагу міцним алкогольним напоям, а в 2010 році цей відсоток знизився майже у два рази і склав 38,94 %. У той же час споживання слабоалкогольних напоїв у 2008 році відзначено у 15,66 % студентів, а в 2010 цей відсоток зріс більше, як у два рази і склав 37,17 %. Ми далекі від ілюзії, що ці дані свідчать про періорієнтацію студентів щодо зміни уподобань ними міцних напоїв на користь слабоалкогольних. Скоріше всього це зумовлено посиленням вимог правоохоронців до продавців алкогольних напоїв щодо заборони продажу алкогольних напоїв особам молодшим 18-річного віку [3].

Міцні напої 30 (10,45 %) студентів вживали від одного до кількох разів на тиждень. Така ж кількість студентів вживала ці напої один – два рази на місяць. Найбільша кількість – 117 (40,11 %) студентів вживала міцні алкогольні напої на свята та при відзначенні днів народження, різноманітних вечірок – 51 (17,77 %).

Слабоалкогольні напої 66 (23,00 %) студентів вживали від одного до кількох разів на тиждень, 37 (12,89 %) – один-два рази на місяць, 44 (15,33 %) – переважно на свята і 60 (20,91 %) – на різноманітних вечірках.

Досить значна кількість студентів (88-30,66 %), переважно

чоловічої статі (81 хлопець) вживали пиво декілька разів на тиждень, 24 (8,36 %) – один-два рази на місяць, 36 (12,54 %) – переважно на свята і 50 (17,42 %) – на вечірках, в компаніях.

Аналізуючи отримані результати, можна вважати, що вживання алкогольних напоїв від одного до кількох разів протягом тижня свідчать про формування у молодих людей певної алкогольної залежності. Найбільше вона стосується пива та слабоалкогольних напоїв, які законодавчо прирівнюються до алкогольних напоїв [3] і звикання до яких може перейти до алкогольної залежності. Залежність від слабоалкогольних напоїв майже у два рази вища у юнаків, ніж у дівчат. Прояви алкогольної залежності від міцних алкогольних напоїв та вина виявлена у 46 (22,67 %) студентів, у тому числі у 36 (25,00 %) хлопців та у 10 (15,00 %) дівчат.

Найбільш масове вживання алкогольних напоїв відзначалось у святкові дні та під час колективних святкувань (за компанію). У таких ситуаціях молоді люди віддавали перевагу міцним алкогольним напоям та вину, дещо менше вживалось пиво та слабоалкогольні напої.

Аналізуючи початок вживання алкогольних напоїв, нами виявлено, що чим слабші алкогольні напої, тим раніше їх починали вживати діти. При цьому один із хлопців і двоє дівчат зазначили, що пиво вони почали вживати із п'яти років. Це підтверджує дані літератури, що раннє вживання слабоалкогольних напоїв часто призводить до вживання більш міцних алкогольних напоїв та розвитку алкогольної залежності [2, 7]. Міцні алкогольні напої масово починали вживатись із 14-16 років.

Із всіх опитаних молодих людей негативно ставились до вживання алкоголю 93 особи (32,40 %), з них

Таблиця 1.

Вживання студентами алкогольних напоїв різної міцності*

№ з/п	Види алкогольних напоїв	Хлопці к-кість (%)	Дівчата к-кість (%)	Разом к-кість (%)
1	Міцні напої (горілка, коньяк)	23 (11,50%)	3 (3,45%) 2	6 (9,06%)
2	Горілка або вино в залежності від ситуації	43 (21,50%)	20 (22,99%)	63 (21,95%)
3	Переважає вино 1	8 (9,00%)	18 (20,69%)	36 (12,54%)
4	Переважає алкогольні коктейлі	8 (4,00%)	6 (9,90%) 1	4 (4,88%)
5	Переважає пиво 5	6 (28,00%)	7 (8,05) 6	3 (21,95%)
6	Переважає слабоалкогольні напої	54 (27,00%)	25 (28,74%)	79 (27,53%)

*Деякі студенти вказали не на один, а на два види напоїв.

майже третина всіх опитаних – дівчата. 19 студентів виявили байдужість у ставленні до вживання алкоголю. Звертає на себе увагу, що більшість студентів (175-60,98 %) позитивно ставились до вживання алкогольних напоїв, вважаючи, що іноді можна вжити такі напої і 15 осіб (5,23 %) вважали це нормальним явищем.

Майже половина респондентів (135-47,04 %), з них 98 (49,00 %) хлопців та 37 (42,53 %) дівчат вказали на вплив друзів у залученні їх до вживання алкогольних напоїв. Тривожним можна вважати причиною вживання алкоголю для отримання задоволення, на що вказали 80 (27,87 %) студентів, з них 58 (29,00 %) хлопців і 22 (25,29 %) дівчат.

Результати опитування свідчать, що студенти найкраще ознайомлені про шкідливий вплив алкоголю на печінку та головний мозок і недостатньо знають про шкідливий вплив на інші органи та системи організму людини.

Висновки. Проведене анонімне анкетування 287 студентів

першого курсу факультету фізичного виховання, переважна більшість яких вступила до університету одразу після закінчення загальноосвітньої школи, виявило що 247 (86,06 %) респондентів, у тому числі 172 (86,00 %) хлопців і 75 (86,21 %) дівчат споживали алкогольні напої різного ступеня міцності.

Прояви алкогольної залежності від пива виявлені у хлопців. Залежність від слабоалкогольних напоїв майже у два рази вища у юнаків, ніж у дівчат, а від міцних алкогольних напоїв та вина виявлена у 33 (25,00 %) хлопців та у 6 (15,00 %) дівчат.

Найбільш масове вживання алкогольних напоїв відзначалось у святкові дні та під час колективних святкувань.

Із всіх опитаних молодих людей негативно ставились до вживання алкоголю 93 (32,40 %), з них майже третина всіх опитаних дівчат. 19 студентів виявили байдужість у ставленні до вживання алкоголю. Більшість студентів (175 – 60,98%) позитивно стави-

лись до вживання алкогольних напоїв, вважаючи, що іноді можна випити і 15 (5,23 %) вважали це нормальним явищем.

Студенти добре ознайомлені про шкідливий вплив алкоголю на печінку та головний мозок і недостатньо знають про шкідливий вплив на інші органи та системи організму людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демографічна ситуація в Україні, № 31. – 16.02.11. Експрес випуск. – 32 с. // www.ukrstat.gov.ua.
2. Бурлай В.Г. Слабоалкогольні напої виробництва “Оболонь” та їх негативний вплив на організм молодого людини / В.Г. Бурлай, А.Б. Корнієнко // Педіатрія, акушерство та гінекологія. – 2007. – № 4. – С. 139-140.
3. Закон України № 1824-VI від 21.01.2010 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження споживання і продажу пива та слабоалкогольних напоїв”.
4. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми «Здорова нація» на 2009–2013 рр., затверджена розпорядженням КМУ України від 21.05.2008 р. № 731-р.
5. Москаленко В.Ф. Формування глобальної комплексної інтегральної міжсекторальної системи профілактики – інноваційний підхід до вирішення сучасних проблем громадського здоров'я / В.Ф. Москаленко // Журнал Академії медичних наук України. – 2009. – Т. 15, № 3. – С. 516-542.

